

Johan Nilsson
Administrativa avdelningen
08-508 270 15
johan.nilsson@fsk.stockholm.se

Till
Fastighetsnämnden 2009-06-16

Säkerhetsprogram för Stockholms stad. Svar på remiss från kommunstyrelsen 307-2883/2008.

Förslag till beslut

1. Fastighetsnämnden beslutar att till kommunstyrelsen överlämna och åberopa kontorets svar på remissen "Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2009-2012".
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera ärendet.

Torbjörn Johansson

Anita Granlund

Utlåtande

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har utarbetat ett förslag till Säkerhetsprogram för Stockholms Stad 2009-2012. Säkerhetsprogrammet har tillsänts fastighetsnämnden för yttrande.

Sedan 2007 har stadsledningskontoret systematiskt arbetat för att utveckla det strategiska och det lokala säkerhetsarbetet i staden. Relevanta styrdokument för det samlade säkerhetsarbetet har tagits fram, en modell för stadens risk- och sårbarhetsarbete har utvecklats och utbildning och övning har givits prioriterade målgrupper i stadens verksamheter. Med förslaget till säkerhetsprogram följer att tidigare beslutsdokument om separata delar av stadens säkerhetsarbete upphör att gälla då de är inarbetade i säkerhetsprogrammet.

Stadens nya säkerhetsprogram gäller för tiden 2009-2012. Tillhörande riktlinjer kommer kontinuerligt att utvecklas, kompletteras samt förändras vid behov.

Fastighetskontoret är positiv till det samlade och enhetliga säkerhetsprogrammet, men avlämnar även följande synpunkter.

Fastighetskontoret önskar att ett sådant här övergripande dokument är långsiktigt och gäller över tiden, så att väl fungerande arbetssätt och rutiner hinner utarbetas och övas in. Kontoret är därför undrande till varför programmet har tidsbegränsats till år 2012.

Kontoret anser att de säkerhetshöjande åtgärder som kommer fram i och med arbetet med bl.a. Risk- och Sårbarhetsanalys kan komma att få vissa budgetkonsekvenser.

Vidare vill kontoret att indikatorerna för säkerhetsprogrammet spetsas till och görs mätbara.

Uppdraget att alla skadekostnader ska särredovisas bör förtydligas.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till fastighetsnämnden remitterat ett tjänsteutlåtande angående ett nytt säkerhetsprogram för Stockholms stad åren 2009-2012. Säkerhetsprogrammet ska ersätta alla tidigare utgivna beslutsdokument om stadens säkerhetsarbete, och är därmed ett samlat dokument som vilar på aktuell lagstiftning och som är avsett för stadens krisledande funktioner såsom krisledningsnämnd, tjänstemannaledning tillika krisledning, förvaltnings- och bolagsledningar, säkerhetssamordnare, informationssäkerhetsansvariga, säkerhetsskyddssamordnare samt informatörer.

Nämndens remissvar ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 30 juni 2009.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom administrativa avdelningen.

Remissen

En sammanfattning av Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2009-2012 beskrivs här kortfattat.

Säkerhetsprogrammet definierar begreppet säkerhet samt anger vision, inriktning och mål för stadens säkerhetsarbete.

Definitionen för begreppet säkerhet lyder: *"Säkerhet innebär skydd mot och förmåga att hantera konsekvenser av oönskade händelser och dess skadliga effekter på människor, egendom och miljö inom stadens ansvarsområden."* Säkerhetsprogrammet menar att varje verksamhet i staden måste skapa sin egen förståelse av definitionen samt att viktiga

avdömningar behöver göras mellan vad som är prioriterat och vad som kan anses som acceptabla respektive oacceptabla konsekvenser.

Stadens vision för säkerhetsarbetet är formulerad på följande sätt:

”Visionen för säkerhetsarbetet är att uppnå faktisk och upplevd säkerhet och trygghet för alla som bor, verkar och vistas i Stockholms stad så att människor, verksamhet och företagande kan fungera och utvecklas i möjligaste mån även vid oönskade händelser. Säkerhetsarbetet ska ingå som en naturlig del av stadens verksamhet med sund ekonomi i ständig förbättring”.

Enligt säkerhetsprogrammet ska staden vara rustad inför såväl mer vardagliga som extraordinära händelser och det är genom struktur, utbildning och uthållighet över tid som förutsättningar skapas och upprätthålls för att stärka stadens samlade kunskap, planering och fungera även i olika typer av krissituationer.

Inriktningen på stadens säkerhetsarbete innebär speciella utmaningar bland annat genom samordning och samverkan, både inom staden men även med andra berörda aktörer.

Kännetecknande för stadens säkerhetsarbete är att

- * stadens säkerhetsarbete fokuserar på de förebyggande insatserna
- * människors liv och hälsa har högsta prioritet
- * lärande genom utbildning och övning är ett kontinuerligt inslag
- * principerna för ansvar, likhet och närhet gäller vid krishantering

Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvar för en verksamhet, även bär detta ansvar vid en krissituation. Likhetsprincipen innebär att en verksamhets organisation och lokalisering så långt som möjligt ska bibehållas vid en kris. Förändringar ska inte göras mer omfattande än vad som krävs med hänsyn till händelsens karaktär. Närhetsprincipen innebär att krisen ska hanteras så nära de berörda som möjligt.

Krishantering bör endast lyftas till högre beslutsnivåer om detta krävs för samordning och rationell prioritering av olika åtgärder och fördelning av resurser. Däremot ska högre beslutsnivå informeras vid en krissituation om händelsens karaktär är sådan att högre beslutsnivå kan antas få frågor om krisen/händelsen.

Säkerhetsarbetets tre viktigaste delar är

- * Det förebyggande arbetet
- * Krishantering, kontinuitet och kriskommunikation
- * Utvärdering och lärande

Det förebyggande arbetet

Det förebyggande arbetet innebär att all verksamhet inom Stockholms stad ska bedriva ett aktivt och förebyggande arbete så att olyckor i största möjliga mån förhindras. All verksamhet ska aktivt arbeta med att inventera, analysera, värdera, förebygga och åtgärda oönskade händelser inom sitt ansvarsområde. Arbetet handlar också om att se till att det finns beredskap för att mildra effekterna av eventuella störningar, förluster eller skador. Det ska finnas planering för hur olyckor ska undanröjas eller minskas samt planering för hur verksamheterna ska hantera konsekvenserna av en olycka. Årlig intern kontroll ska visa planeringen av det fortlöpande olycksrisk- och säkerhetsarbetet. Det förebyggande arbetet ska bygga på noggrann uppföljning och utvärdering av riskbilden. Olyckor ur alla perspektiv ska dokumenteras och undersökas, därtill ska riskkällor med stora konsekvenser bedömas.

Stadens planering för informationssäkerhetsarbetet är att all information vare sig den finns lagrad digitalt, på papper eller är muntligt förmedlad ges ett adekvat skydd. Med informationssäkerhet avses alla aktiviteter som syftar till bevarandet av konfidentiella uppgifter, riktighet och tillgängligheten hos informationen.

Staden ska verka för att förtroendevalda och anställda inom Stockholms stad känner trygghet och bevarad integritet inom ramen för sina uppdrag. Stadens personsäkerhetsarbete ska vara förebyggande, personsäkerhetsaspekter ska beaktas i all befintlig verksamhet och vid planering av ny verksamhet.

Krishantering, kontinuitet och kriskommunikation

Stadens planering för krishantering är styrande för hur Stockholms stad leder, organiserar och kommunicerar vid en uppkommen oönskad händelse.

Stockholms stad ska kunna hantera en oönskad händelse oavsett vad som händer. Situationer kan uppstå där stadens förvaltningar eller bolag ska samordna det lokala arbetet med stadens centrala ledning, eller där staden behöver följa ett skeende som kan utvecklas till en extraordinär händelse. Vid dessa situationer kan delar av eller hela den centrala krisledningsorganisationen aktiveras.

Samverkan inom staden vid olika typer av händelser ska i största möjliga mån följa ordinarie strukturer och beslutsvägar. Vid extraordinära händelser aktiveras stadens krisledningsnämnd. Krisledningsnämnden får fatta beslut eller överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder och styrelser i staden i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Vid extraordinära händelser är det stadsledningskontorets roll att leda och samordna stadens samlade krishantering.

Stadens centrala krisledningsorganisation har en särskild krisinstruktion som beslutas av stadsdirektören och där arbetet är beskrivet mer i detalj. Till krisinstruktionen hör också en bemanningsinstruktion.

Stadens krishantering har tre lägen; störning, allvarlig händelse och extraordinär händelse.

Vid störning i ordinarie verksamhet hanteras händelsen och kommunikationen inom ramen för ordinarie verksamhet i förvaltningar och bolag. En analys av lägesutvecklingen ska alltid genomföras. En störning kan kräva centralt stöd, t.ex. samordnad information eller samordning när fler än en förvaltning eller bolag berörs. Beslut om central samordning fattas i första hand av stadsdirektören, i andra hand av stadens säkerhetschef i samråd med berörda förvaltningar och bolag.

Vid en allvarlig händelse, det vill säga en situation som kan kräva centrala bedömningar och prioriteringar av insatser, ansvarar stadsdirektören för samordning av arbetet och kommunikationen. Delar av den centrala krisledningsorganisationen kan komma att aktiveras och kommunstyrelsens presidium ska hållas informerad.

Förvaltnings/bolagsdirektör ansvarar för löpande information om händelseutvecklingen till lokal nämnd/styrelse samt för dokumentation och förslag till åtgärdsplaner.

Förvaltnings/bolagsdirektör ansvarar för kontakt med och rapportering till stadsdirektören.

Vid en extraordinär händelse aktiveras den centrala krisledningsorganisationen och krisledningsnämnden. Då ansvarar stadsledningskontoret för den samlade kriskommunikationen.

Väl fungerande larmrutiner är avgörande för en snabb och effektiv krishantering. Dokumenterade kontaktvägar och inkallningssystem ska finnas för att snabbt nå och vid behov larma in viktiga funktioner i stadens verksamhet.

Stockholms stad har, både i normalläget och i situationer som ställer extra krav på verksamheterna, ett ansvar att informera medarbetarna och allmänheten om stadens verksamhet och organisation. Stadens planering för kriskommunikation är styrande för hur Stockholms stad kommunicerar vid en störning, allvarlig händelse eller extraordinär händelse. Krisen och kommunikationen om hur staden hanterar den ska skötas parallellt. Kommunikationen ska medverka till att alla berörda får en aktuell och korrekt bild av händelsen och Stockholms stads ansvar i sammanhanget.

Utvärdering och lärande

Ett strukturerat och kontinuerligt arbete med att göra risk- och sårbarhetsanalyser krävs för att kunna minimera risker och sårbarheter. För att genomlysna olika verksamhetsområden, dess sårbarhet och konsekvenser vid en allvarlig händelse eller

kris, behöver särskilda övningar återkommande genomföras. Ett systematiskt förbättringsarbete förutsätter att rutiner, processer och organisation utarbetas för säkerhetsarbetet, inklusive risk- och sårbarhetsarbetet.

Aktörer, roller och ansvar

Kommunfullmäktige

Stockholms stads säkerhetsprogram antas av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för stadens utveckling av säkerhetsarbetet, inkluderat krisberedskapen.

Krisledningsnämnden

Krisledningsnämnden utgörs av borgarrådsberedningen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret har i egenskap av kommunstyrelsens förvaltning ansvaret för att under kommunstyrelsen leda och samordna stadens säkerhetsarbete inkluderat krisberedskapen.

Stadens riskhanteringsråd

Till stöd för utveckling av säkerhetsarbetet har ett riskhanteringsråd inrättats. Riskhanteringsrådet är ett rådgivande organ till stadsdirektören som tillika är ordförande i rådet. Rådet arbetar för att i alla sammanhang integrera säkerhetsarbetet så att lagarna efterföljs och de politiska målen uppfylls. Rådet analyserar framkomna resultat och anger inriktning och prioriteringar för fortsatt arbete.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerhetsprogrammet efterlevs inom sina respektive verksamhetsområden. Rapportering av nämnders/styrelsernas säkerhetsarbete ska ske utifrån mål och indikatorer för säkerhetsarbetet. Alla skadekostnader ska särredovisas, både kostnader som ligger över och under självrisk. Förtroendevalda ska erbjudas utbildning i säkerhetsfrågor. Utbildningen ska utgå från säkerhetsprogrammet samt från uppdraget som förtroendevald.

Förvaltningar och bolag

Varje förvaltning och bolag ska ha en fastlagd plan för säkerhetsarbetet samt en utsedd säkerhetssamordnare och informationssäkerhetssamordnare. Varje förvaltning och bolag som omfattas av säkerhetsskyddslagstiftning ska ha en särskild utsedd säkerhetsskyddssamordnare. Förvaltningar och bolag ska bedriva ett aktivt förebyggande arbete utifrån gjorda risk- och sårbarhetsanalyser samt rapportera in skador och incidenter i Stockholms stads skade- och incidentrapporteringsystem.

För att följa upp att säkerhetsnivån är god ska uppföljning av säkerhetsarbetet inkluderat krisberedskapen genomföras i förvaltningar och bolag varje år, och resultatet ska redovisas till ansvarig nämnd eller styrelse.

Säkerhetsarbetet är en ledningsfråga och säkerhetssamordnaren arbetar på uppdrag av förvaltningschefen/bolagsdirektören. Säkerhetssamordnaren är den som håller ihop planering och samordnar det systematiska säkerhetsarbetet. Rollen är övergripande över hela förvaltningens/bolagets verksamhet.

Förvaltningar och bolag ska tillse att varje anställd informeras och utbildas i säkerhetsfrågor i den omfattning som befattningen kräver.

För att öka säkerhets- och riskmedvetenheten ska övningar göras kontinuerligt.

S:t Erik Försäkrings AB

S:t Erik Försäkrings roll är att identifiera och hantera försäkringsbara risker i samverkan med kunderna inom Stockholms stads kommunkoncern. S:t Erik försäkring ska i samverkan med stadsledningskontoret stödja stadens förvaltningar och bolag i arbetet med att identifiera risker, förebygga och begränsa skador samt minimera konsekvenser.

Storstockholms brandförsvar

Storstockholms brandförsvar ska förebygga och minimera skador på människor, miljö och egendom vid bränder och andra olyckor.

Stadens anställda

Alla anställda ska aktivt arbeta för ökad säkerhet i stadens verksamheter och inom dess ansvarsområden. Alla anställda har ett ansvar att rapportera hot mot verksamheten och uppmärksamma möjligheter till ökad säkerhet.

Fördjupning och förtydliganden till Stockholms stads säkerhetsprogram, riktlinjer

Säkerhetsprogrammet kompletteras med mer detaljerade riktlinjer för hur arbetet styrs och är utformat. Riktlinjerna görs kända genom information/kunskapsöverföring till prioriterade målgrupper för stadens säkerhetsarbetet samt via stadens Intranät.

Mål och indikatorer för att säkra att målen och ambitionerna med säkerhetsarbetet uppnås

Stadsledningskontoret föreslår i sitt tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen, avseende Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2009-2012, ett antal indikatorer och aktiviteter för att säkra att mål och ambitioner uppnås.

Indikatorer för det förebyggande arbetet

- Särskilt prioriterade incidenter, olyckor och effekter av inträffade händelser som definierats av respektive förvaltning och bolag ska minska genom att systematiskt arbeta med att hantera sårbarheter

Indikatorn följs upp via Stockholms stads skade- och incidentrapporteringssystem av förvaltningar och bolag årligen.

- Andel anställda som känner till och har kunskap om det förebyggande säkerhetsarbetet samt ansvar och roller vid krissituationer

Indikatorn följs upp av förvaltningar och bolag årligen.

Indikator för krishantering, kontinuitet och lärande

- Staden ska ha en väl fungerande och robust krisorganisation som har förståelse för, vilja och kunskap att hantera såväl mindre som större krissituationer.

Indikatorn följs upp genom att förmåga utvärderas av förvaltningar och bolag årligen, antingen genom övning eller utifrån en inträffad verklig kris.

Indikator för utvärdering och lärande

- Rutiner och processer ska utarbetas för att förbättra säkerhetsarbetet, inklusive risk- och sårbarhetsanalyserna, genom att utvärdera inträffade incidenter och följa förändringar i omvärlden

Indikatorn följs upp av förvaltningar och bolag årligen.

Vidare föreslås ett antal aktiviteter gällande för kommunfullmäktige.

Fastighetskontorets synpunkter

Kontoret är i stort positiv till förslaget till Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2009-2012. Det är bra att alla de tidigare dokument som funnits kring säkerhetsarbetet nu har samlats i ett gemensamt dokument som tydligt anger både vision, inriktning och mål för säkerhetsarbetet liksom en konkret struktur för hur säkerhetsarbetet är tänkt att ledas och hanteras. Ett samlat dokument som det föreslagna är efterlängtat då det ger en tydlig viljeinriktning med stadens säkerhetsarbete.

Kontoret vill lyfta fram några särskilda frågor/kommentarer kring Säkerhetsprogrammet för Stockholms stad 2009-2012.

Kontoret önskar att ett sådant här övergripande dokument är långsiktigt och gäller över tiden, så att väl fungerande arbetssätt och rutiner hinner utarbetas och övas in. Kontoret är därför undrande till varför programmet har tidsbegränsats till år 2012.

Under "det förebyggande arbetet" går att läsa att all verksamhet inom Stockholms stad ska aktivt arbeta med att inventera, analysera, värdera, förebygga och åtgärda oönskade händelser inom sitt ansvarsområde. Vidare står det att "olyckor ur alla perspektiv ska dokumenteras och undersökas, därtill ska riskkällor med stora konsekvenser bedömas." Fastighetskontoret vill uppmärksamma svårigheten med en skrivning om att "olyckor ur alla perspektiv ska dokumenteras och undersökas". Detta kommer att bli svårt att i praktiken efterleva eftersom det är nästintill omöjligt att i förväg kunna analysera alla tänkbara scenarion av olyckor. Fokus bör ligga på riskidentifieringen, övningen och krisberedskapen i sig.

Fastighetskontoret vill också lyfta fram att de förslag till åtgärder för att förhindra negativa konsekvenser till följd av en oönskad händelse, som kommer fram i nämndernas risk- och sårbarhetsanalyser, i vissa fall inte kommer kunna åtgärdas inom nämndernas ordinarie budget utan att få vissa budgetkonsekvenser.

De förslag till indikatorer som föreslås i kommunstyrelsens tjänsteutlåtande bör om möjligt spetsas till så att de framgår som mätbara. Några av indikatorerna, till exempel "Staden ska ha en väl fungerande och robust krisorganisation som har förståelse för, vilja och kunskap att hantera såväl mindre som större krissituationer" känns mer som ett mål med säkerhetsarbetet som helhet än en mätbar indikator.

Kontoret tycker även att indikatorerna ska följas upp via stadens system för verksamhetsuppföljning, "ILS-webben", och att staden centralt hjälper till med underlag för att kunna mäta en indikator som "Andel anställda som känner till och har kunskap om det förebyggande säkerhetsarbetet samt ansvar och roller vid krissituationer". Ett förslag är att denna indikator mäts i den årligen återkommande medarbetarenkäten.

I Säkerhetsprogrammet står att nämnd/bolag ansvarar för att "Alla skadekostnader ska särredovisas, både kostnader som ligger över och under självrisk". Här önskar fastighetskontoret ett förtydligande vad som är en skadekostnad.

Slut

Bifogas: Säkerhetsprogram för Stockholms Stad,
Kommunstyrelsens diarienummer 307-2883/2008.